

ВІДГУК

офіційного опонента - доктора педагогічних наук, професора
Михаськової Марини Анатоліївни
на дисертацію Юе Їн
«Підготовка майбутніх учителів музики до навчання мистецтва
старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи.

Аналіз оновленого змісту і організації процесу навчання мистецтва учнів закладів загальної середньої освіти, зумовлює перегляд вимог до посилення інтегральної освіти вчителів музичного мистецтва. Така підготовка полягає в тому, що вчителі мають володіти системою загальнокультурних, музично професійних складників, що синтезують відповідні цінності, знання, уміння, а також мотивацію і спроможність їх застосовувати в професійній діяльності, орієнтуючись на вимоги до навчання майбутніх учнів. Тому, актуальність теми дисертації Юе Їн є цілком очевидною.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження виконано відповідно плану наукових досліджень кафедр теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування і кафедри педагогіки мистецтва і фортепіанного виконавства Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова та є складовою наукового напрямку «Вдосконалення музично-естетичного навчання учнівської молоді у різних ланках мистецької освіти» (Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова з проблеми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів»). Тему затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 2 від 24 вересня 2020 року).

3. Наукова новизна отриманих результатів дослідження.

Автором уперше обґрунтовано комплекс педагогічних умов та розроблено методику підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи; розроблено

діагностичну процедуру (критерії і показники підготовленості відповідно до компонентів структури); спрогнозовано і схарактеризовано рівні підготовленості; уточнено сутність феномену художньо-освітнього середовища; описано педагогічний потенціал художньо-освітнього середовища школи; подальшого розвитку набули положення про домінуючі принципи і науково-педагогічні підходи, дотримання яких оптимально забезпечує досліджувану підготовленість; методи і форми підготовки конкретизовані в контексті функціонування художньо-освітнього середовища закладу.

Досягненню мети дослідження сприяла чітка побудова наукового апарату, який має всі необхідні елементи. Обрана стратегія і методи дослідження забезпечили реалізацію його завдань і отримання результатів як на теоретичному, так і методичному рівнях.

Наукова новизна результатів дослідження Юе Ін та ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується коректністю та відповідністю використаних методів дослідження висунутій меті та завданням; критичний та прискіпливий огляд значної за обсягом джерельної бази дозволив об'єктивно узагальнити здобутки педагогічної науки з проблем підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи. Дотримання науково-методологічних засад організації дослідження дозволило здобувачці на належному науково-теоретичному рівні вирішити завдання дослідження та досягнути поставленої мети.

4. Практичне значення результатів дослідження.

Практичне значення дисертаційного дослідження визначається застосуванням методичних засад підготовки майбутніх учителів музики до навчання старших підлітків мистецтва в художньо-освітньому середовищі школи, в розробленні педагогічних механізмів функціонування і збагачення художньо-освітнього середовища школи для забезпечення суб'єктності учасників освітнього процесу й удосконалення мистецької освіти в закладі.

Результати дослідження можуть бути використані в процесі фахової підготовки студентів музично-педагогічних спеціальностей, для оновлення

змісту навчальних програм історико-теоретичного («Аналіз музичних творів», «Історія музики») і методичного спрямування («Методика музичного навчання», «Історія мистецтва з методикою викладання», «Шкільний репертуар», «Практикум за кваліфікацією» для магістрантів), під час педагогічної практики, в діяльності наукових студентських товариств, у системі післядипломної педагогічної освіти для підвищення рівнів загально мистецької і методичної підготовки вчителів музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво».

5. Повнота викладення матеріалу дисертації в публікаціях.

Основні теоретичні положення та висновки дисертаційного дослідження відображено у 7 публікаціях (5 одноосібних), з яких: 4 статті у фахових періодичних виданнях України з педагогіки, 1 стаття в зарубіжному періодичному виданні, 2 статті у збірниках матеріалів міжнародної і всеукраїнської наукових конференцій.

6. Ступінь обґрунтованості наукових положень.

Відповідно до мети дисертаційного дослідження, яка полягає у розробці та експериментальній перевірці педагогічних умов та методики підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи, автором дослідження здійснено інтерпретацію основних понять наукового пошуку.

На особливу увагу заслуговує те, що у процесі дослідження автором вирішено низку завдань, зокрема, проаналізувати і на основі науково-методичних джерел розкрити зміст навчання школярів мистецтва як орієнтир для підготовки вчителів музики; уточнити сутність і структуру феномену підготовленості майбутніх учителів музики до навчання учнів мистецтва та проаналізувати для цього наявні нормативні передумови; з'ясувати педагогічний потенціал художньо-освітнього середовища школи як чинник підготовки майбутніх учителів музики до навчання старших підлітків; розробити педагогічні умови та методику підготовки майбутніх учителів музики до навчання старших підлітків мистецтва в художньо-освітньому середовищі школи; здійснити апробацію методичних засад підготовки

майбутніх учителів музики до навчання старших підлітків мистецтва в освітньому середовищі школи.

Спираючись на аналіз попередніх наукових досліджень, Юе Їн пропонує та обґрунтовує необхідність реалізації наукових підходів (середовищний, діалогічний, особистісно орієнтований, суб'єктно-діяльнісний, компетентнісний, поліхудожній), принципів (суб'єктності; діалогічності та інтерактивності навчання мистецтва; співробітництва і партнерської взаємодії; спрямування на цілісність художнього світогляду; спонукання до творчої активності та ініціативності в продукуванні ідей, самовираженні і самопрезентації в структурі художньо-освітнього середовища; варіативності і добровільного вибору напряму творчої діяльності відповідно до уподобань та інтересів, цінностей та здібностей; підтримки студентської творчості і успіху, яке згодом буде перенесено ними в спілкування з майбутніми учнями; інноваційності змісту та організаційного забезпечення; наступності і взаємозв'язку власне підготовки студента-музиканта у середовищі закладу вищої освіти та його підготовленості до роботи з учнями в художньо-освітньому середовищі школи), педагогічних умов (дотримання середовищного підходу на основі діалогу суб'єктів, але з принциповим урахуванням діалогічної взаємозумовленості змісту двох середовищ – шкільного і закладу вищої освіти; організація єдиного процесу пізнання мистецтва старшими підлітками на уроках та в позаурочний час, зокрема з «виходом за межі» власне мистецтва в інші сфери здобуття знань школярами; мотивування та відпрацьовування під час фахової підготовки майбутніх учителів музики умінь комунікації зі старшими підлітками в художньо-освітньому середовищі школи в напрямі поглиблення суб'єктності; розширення обізнаності майбутніх учителів музики у сфері інших видів мистецтва спрямовано на майбутню діяльність у художньо-освітньому середовищі школи).

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського (м. Бар, Вінницька область), Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету, Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Позитивно оцінюючи представлене дослідження варто зазначити, що аналіз рукопису дисертаційної роботи Юе Їн показав, що вона є системним дослідженням теоретичних і методичних засад підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи. Дисертаційне дослідження відповідає чинним вимогам до наукових робіт, логіці та послідовності розкриття основних дослідницьких завдань. Назва роботи узгоджується з метою, відповідає змісту теоретичної частини та проведеного експериментального дослідження. Аналіз змісту дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що авторкою визначено понятійний апарат (об'єкт та мета), що дозволило чітко сформулювати завдання. Виходячи із зазначеного, є підстави класифікувати дисертаційне дослідження Юе Їн як завершене педагогічне дослідження, що містить нові наукові положення, має конкретне теоретичне і практичне значення та свідчить про уміння автора прогнозувати актуальні проблеми теорії і методики музично-педагогічної освіти й успішно працювати над їхнім розв'язанням.

Сформульовані в дисертації загальні висновки відображають належний рівень реалізації представлених у вступі мети і завдань роботи, а також вказують на перспективність подальших наукових досліджень.

7. Структура та зміст дисертації, її завершеність встановленим вимогам щодо оформлення.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків із кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (198 найменувань, з яких 20 англійською та китайською мовами), додатків. Загальний обсяг дисертації 234 сторінки, основний зміст викладено на 172 сторінках. Робота містить 18 таблиць та 7 рисунків, з яких 9 таблиць і 1 рисунок на повну сторінку.

У першому розділі проаналізовано теоретичні основи підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи, здійснено аналіз змісту і процесу навчання мистецтва учнів закладів загальної середньої освіти як орієнтир для підготовки майбутніх учителів музики та підготовленості учителів музики до

навчання мистецтва як педагогічної проблеми, описано сутність підготовленості і передумови підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва учнів.

В другому розділі обґрунтовано методичні засади підготовки майбутніх учителів музики до навчання учнів мистецтва в художньо-освітньому середовищі школи, зокрема уточнено сутність і педагогічний потенціал художньо-освітнього середовища школи як методичного орієнтиру підготовки майбутніх учителів музики до навчання учнів мистецтва, описано педагогічні підходи, принципи, умови та методику підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків в художньо-освітньому середовищі школи. У дисертації запропоновано структурно-функціональну модель процесу підготовки майбутніх учителів музики, яка містить концептуально-цільовий, діагностувальний, методичний, результативний блоки.

В третьому розділі проведена дослідно-експериментальна робота з підготовки майбутніх учителів музики до навчання старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи, апробовані методичні засади її впровадження.

Слід відзначити продуману й різнопланову методику проведення формувального експерименту, де авторкою дослідження для ефективної реалізації комплексу педагогічних умов розроблено методику підготовки майбутніх учителів музики до навчання учнів 8-9 класів із врахуванням їхніх вікових особливостей та змісту навчальних програм, підручників та іншого методичного забезпечення. В комплексі методів і форм робота передбачає поетапне застосування – інформативно-адаптаційного, пізнавально-накопичувального, практико-апробувального творчо-рефлексивного прогностичного етапу. Відповідно до мети роботи добираються методи і форми домінантного впливу на структурно-змістові компоненти підготовленості.

Юе Ін в своїй дисертації виявила глибоке знання вже виконаних досліджень та критичний підхід до їх результатів, уміло врахувала й творчо використала здобуті наукові дані. У цьому плані її дисертація є логічним продовженням та істотним доповненням пошуків, які велися й ведуться в

обраному напрямі. Змістовні і цікаві додатки до дисертації вдало доповнюють і збагачують її зміст.

8. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Однак, поряд із загальною позитивною оцінкою наукових здобутків дисертантки, вважаємо за доцільне висловити деякі зауваження, побажання і рекомендації:

1. Заслуговує на увагу порівняльний аналіз систем музичної освіти України та Китайської Народної Республіки у першому та другому розділі роботи, однак незрозуміло як навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи може бути реалізоване в країні дисертантки. Отже, прошу дати пояснення щодо можливості запровадження пропонованої методики в роботі закладів освіти Китайської Народної Республіки.

2. На нашу думку, в другому розділі роботи варто було б додати культурологічний підхід, оскільки культурологічна спрямованість підготовки майбутніх учителів музики передбачає піднесення студентів до загальнолюдських цінностей через усвідомлення культурних функцій мистецтва, культуротворчого покликання майбутньої професійної діяльності у художньо-освітньому середовищі школи.

3. На нашу думку, у структурно-функціональній моделі елемент «структурно-змістові компоненти» слід було б перенести у діагностичний блок, натомість «педагогічні принципи підготовки» та «комплекс педагогічних умов підготовки» перемістити у концептуально-ціловий блок, оскільки вони розкривають якісні характеристики та вихідні положення досліджуваного феномену.

4. На наш погляд, певної корекції вимагають показники емоційного критерію підготовленості майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи, оскільки вони розкривають тільки наявність художньої емпатії під час сприймання та інтерпретації мистецьких творів, але не враховують емоційне сприйняття творів.

5. Практична значущість проведеного дослідження була б вагомішою за наявності в додатках методичних розробок практичних завдань з висвітленням методів і прийомів роботи щодо навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи.

Однак, висловлені зауваження і побажання не знижують значущості дисертаційної роботи Юе Їн, яка є завершеним самостійним дослідженням.

9. Загальний висновок.

Аналіз дисертації, опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дослідження Юе Їн «Підготовка майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи», є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.); п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167, Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341), а її автор Юе Їн заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 – Середня освіта (Музичне мистецтво) у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент,

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри музикознавства,

інструментальної підготовки та

методики музичної освіти Хмельницької

Підприємство педагогічної академії

Начальник

Марина МИХАСЬКОВА

В. М. Барановська